

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»
Факультет адвокатури та антикорупційної діяльності
Кафедра організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури

АДВОКАТУРА: МИНУЛЕ, СУЧАСНІСТЬ ТА МАЙБУТНЄ

**МАТЕРІАЛИ
XV Міжнародної
науково-практичної конференції**

*14 листопада 2025 року,
м. Одеса*

Одеса
«Юридична література»
2025

УДК 347.965(477)(063)
A288

Редакційна колегія:

Н. М. Бакаянова (голова), завідувачка кафедри організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури;
С. К. Костенко, професор;
І. О. Кісліцина, доцент;
М. О. Кравченко, доцент;
О. Г. Свіда, доцент;
П. М. Синицин, доцент;
О. О. Храпенко, доцент;
Л. П. Нестерчук, старший викладач;
Р. Р. Щербатий, асистент

Рекомендовано до друку вченою радою Національного університету «Одеська юридична академія» (протокол № 3 від 15 жовтня 2025 р.)

Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє : матеріали XV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 14 листопада 2025 р.) / редкол.: Н. М. Бакаянова (гол.), І. О. Кісліцина, М. О. Кравченко [та ін.]. — Одеса : Юридична література, 2025. — 664 с.

ISBN 978—966—419—456—0

У збірнику містяться матеріали доповідей XV Міжнародної науково-практичної конференції «Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє», яка відбулася 14 листопада 2025 р. у Національному університеті «Одеська юридична академія». Доповіді учасників присвячені актуальним питанням адвокатури і здійснення адвокатської діяльності в Україні, історії адвокатури, діяльності Національної асоціації адвокатів України, проблемам і перспективам розвитку адвокатського самоврядування, правилам адвокатської етики та юридичній відповідальності адвокатів, зарубіжному і міжнародному досвіду організації та діяльності адвокатури.

УДК 347.965(477)(063)

Відповідальність за зміст та достовірність поданого матеріалу несуть учасники конференції, їхні наукові керівники та рецензенти, які рекомендували ці матеріали до друку.

ISBN 978—966—419—456—0

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2025

Загнітко А. В.

студентка 1-го курсу магістратури
факультету цивільної та господарської юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»

КОНФЛІКТ ІНТЕРЕСІВ В АДВОКАТСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ: ЕТИЧНІ ВИКЛИКИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

Адвокатська діяльність традиційно ґрунтується на дотриманні високих морально-етичних стандартів. Взаємовідносини між адвокатом та клієнтом будуються на довірі, яка є неможливою у разі неетичної поведінки правника. Одним з найскладніших етичних викликів у сфері адвокатури виступає конфлікт інтересів, що створює ризик розголошення адвокатської таємниці, підриває авторитет адвокатури та довіру до неї з боку суспільства.

На законодавчому рівні поняття конфлікту інтересів впливає зі статті 1 та статті 28 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», де визначено його реальні та потенційні форми. Конфлікт інтересів — суперечність між особистими інтересами адвоката та його професійними правами і обов'язками, наявність якої може вплинути на об'єктивність або неупередженість під час виконання адвокатом його професійних обов'язків, а також на вчинення чи невчинення ним дій під час здійснення адвокатської діяльності [1].

Додаткове регулювання питання уникнення конфлікту інтересів міститься у Правилах адвокатської етики, що встановлюють необхідність письмової згоди клієнта у випадках можливого конфлікту інтересів [2]. Найбільш точно зрозуміти ситуації, за яких виникає конфлікт інтересів у адвокатській діяльності, можна шляхом аналізу постанов Верховного Суду. Так, у справі № 818/1718/17, адвоката було притягнуто до дисциплінарної відповідальності за порушення правил адвокатської етики, а саме — за наявність конфлікту інтересів між попереднім і новим клієнтами [3].

Адвокат (позивач) звернувся до суду з позовом до Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури (ВКДКА), вимагаючи скасувати рішення про притягнення його до дисциплінарної відповідальності та застосування до нього стягнення у вигляді зупинення права на заняття адвокатською діяльністю строком на три місяці.

Позивач стверджував, що ВКДКА не довела факту вчинення ним дисциплінарного проступку, а матеріали справи не містять належних і допустимих доказів грубого порушення Правил адвокатської етики. На його думку, без конкретних доказів вини, підстави для застосування дисциплінарного стягнення відсутні.

Суд першої інстанції — Сумський окружний адміністративний суд, частково задовольнив позов, визнавши дії ВКДКА недостатньо обґрунтованими. Проте, суд апеляційної інстанції скасував рішення і ухвалив нову постанову, якою відмовив у задоволенні позову, визнавши рішення кваліфікаційно-дисциплінарної комісії законним та обґрунтованим.

Апеляційний суд дійшов висновку, що в діях адвоката наявний склад дисциплінарного порушення, передбачений статтею 21 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» та статтею 20 Правил адвокатської етики, тому рішення ВКДКА від 30 вересня 2017 року є правомірним.

Розглядаючи касаційну скаргу, Верховний Суд підтвердив правильність позиції апеляційного суду. Суд зазначив, що обов'язок уникати конфлікту інтересів є фундаментальним етичним принципом адвокатської діяльності. Вказаний принцип закріплений як у Рекомендаціях Комітету Міністрів Ради Європи (2000 року) про свободу здійснення адвокатської професії, так і в Генеральних принципах етики адвокатів, ухвалених Міжнародною асоціацією юристів у 1995 році.

Отже, згідно з міжнародними стандартами, адвокати не повинні приймати доручення, якщо інтереси клієнтів суперечать інтересам інших клієнтів або самому адвокату. Вони також зобов'язані утриматися від представництва нового клієнта, якщо це може поставити під загрозу конфіденційність відомостей, отриманих від попереднього клієнта, або створити ризик використання такої інформації на шкоду йому.

У справі № 818/1718/17 Верховний Суд визнав, що адвокат, отримавши доручення від однієї особи (особа_2) для представництва у справах щодо реєстрації права власності на земельну ділянку, міг отримати певну конфіденційну інформацію. Пізніше адвокат почав представляти інтереси іншої особи (особа_5), інтереси якої суперечили інтересам попереднього клієнта. Зазначена ситуація створила ризик того, що адвокат міг використати отриману раніше конфіденційну інформацію всупереч інтересам першого клієнта.

Верховний Суд наголосив, що порушення правил адвокатської етики полягає не лише у фактичному настанні негативних наслідків для клієнта внаслідок конфлікту інтересів, але й у самій можливості чи ймовірності такого розвитку подій. Достатньо лише обґрунтованих підстав вважати, що діяльність адвоката може призвести до конфлікту інтересів.

Також Верховний Суд звернув увагу, що закінчення строку дії довіреності чи припинення договору не звільняє адвоката від етичних обов'язків перед колишнім клієнтом. Конфіденційна інформація,

отримана під час виконання доручення, залишається захищеною і після завершення правовідносин. Адвокат повинен утримуватися від прийняття нових доручень, які можуть суперечити інтересам попередніх клієнтів, або отримати письмову згоду попереднього клієнта.

З огляду на зазначене, Верховний Суд визнав, що ВКДКА правомірно встановила наявність дисциплінарного проступку в діях адвоката, який порушив вимоги Закону «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» і Правил адвокатської етики. Суд підтвердив, що накладене стягнення у вигляді зупинення права на заняття адвокатською діяльністю строком на три місяці є законним та обґрунтованим.

У підсумку, Верховний Суд залишив постанову Другого апеляційного адміністративного суду без змін, остаточно підтвердивши, що навіть ймовірність виникнення конфлікту інтересів є достатньою підставою для притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності.

Таким чином, ефективне управління конфліктом інтересів вимагає комплексного підходу, який поєднує правову грамотність, глибоке розуміння етичних стандартів та превентивні заходи. Серед таких заходів — ретельний аналіз потенційних суперечностей перед прийняттям нового доручення, отримання письмової згоди попередніх клієнтів у випадках можливого конфлікту, чітке дотримання правил конфіденційності та внутрішніх процедур у колективних юридичних практиках.

Практика Верховного Суду демонструє, що навіть ймовірність конфлікту інтересів може слугувати підставою для дисциплінарної відповідальності, що підкреслює значення превентивних заходів та необхідності дотримання етики адвоката. Водночас, міжнародні стандарти, такі як Рекомендації Ради Європи та Генеральні принципи етики Міжнародної асоціації юристів, надають чіткі орієнтири щодо запобігання конфліктам і формування професійної культури.

Отже, успішне подолання етичних викликів у адвокатській діяльності потребує поєднання правової обізнаності, відповідальності та системного підходу до управління потенційними конфліктами інтересів. Такий підхід не лише захищає права клієнтів і репутацію адвоката, а й сприяє підвищенню загального рівня довіри до юридичної професії та зміцненню правової системи в цілому.

Список використаної літератури

1. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 05 липня 2012 року № 5076-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>
2. Правила адвокатської етики : рішення Звітно-виборного з'їзду адвокатів України від 09 червня 2017 року (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001891-17#Text>

3. Постанова Верховного Суду від 26 листопада 2020 року у справі № 818/1718/17. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/93119334>

Науковий керівник: доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», кандидат юридичних наук, доцент **Кісліцина Ірина Олександрівна**

Зубков Ю. С.

студент 4-го курсу

факультету адвокатури та антикорупційної діяльності
Національного Університету «Одеська юридична академія»

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ В АДВОКАТСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ: БАЛАНС МІЖ ЕФЕКТИВНІСТЮ ТА ЕТИЧНИМИ МЕЖАМИ

Сучасна юридична практика зазнає трансформацій під впливом впровадження технологій штучного інтелекту (ШІ), який поступово стає її невід'ємним елементом. Використання ШІ сприяє автоматизації документообігу, систематизації та аналізу судової практики, підготовці процесуальних документів і вдосконаленню комунікаційних процесів. Завдяки цьому адвокат отримує можливість зосередитись на стратегічних, аналітичних і творчих аспектах своєї діяльності, що перетворює штучний інтелект на важливий інструмент підвищення ефективності та розвитку правничої професії.

Світовий досвід свідчить про активне впровадження інтелектуальних систем у юридичну практику. У країнах Європи та США набули популярності платформи Harvey AI, LexisNexis AI та CaseText, які забезпечують швидкий аналіз судової практики та підготовку правових довідок. Системи на базі ChatGPT також дедалі частіше застосовуються для створення первинних версій документів, юридичних консультацій і підготовки запитів. Такі інструменти дозволяють здійснювати правову аналітику, яка раніше потребувала значних людських і часових ресурсів.

Водночас в Україні процес впровадження ШІ в адвокатську практику набирає все більшої актуальності. Окремі юридичні фірми вже використовують системи на базі ШІ, наприклад Verdictum, LIGA360, YouControl, та інтегрують мовні моделі для підготовки чернеток документів і комунікації з клієнтами.

Однак впровадження технологій ШІ в адвокатську діяльність, попри свої переваги, несе низку етичних викликів. Ключова проблема полягає в тому, що професія адвоката ґрунтується на принципах до-

Бандурова В. С.

Етичні стандарти щодо адвоката: проблеми дотримання
та дисциплінарна практика 410

Баран А. С.

Професійна етика адвоката та медіатора: зміст
та співвідношення 414

Вареник В. О.

Адвокатська таємниця як основа професійної етики
та гарантія права на захист 418

Горовий В. С.

Професійна етика адвоката як моральний орієнтир сучасної
правової держави 420

Гаджисв А. М.

Софт скілс навички як складова професійної етики адвоката . . . 423

Гринюк К. О.

Етика адвоката в контексті відносин з клієнтом 426

Гудзюк Ю. Б.

Професійна етика адвоката у справах, пов'язаних
із корупцією 428

Джигирей В. В.

Етичні аспекти поведінки адвоката у судовому засіданні 432

Дмитрук Д. О.

Порушення принципу уникнення конфлікту інтересів
як підстава притягнення до дисциплінарної відповідальності . . . 436

Долженко Ю. В.

Проблема дотримання адвокатської етики у змагальному
процесі 439

Донець К. О.

Адвокатська таємниця: правові та моральні аспекти
збереження конфіденційності 443

Заборська К. А.

Ефективність адвокатської діяльності крізь призму довіри
клієнта та професійної етики 446

Загнітко А. В.

Конфлікт інтересів в адвокатській діяльності: етичні виклики
та шляхи їх подолання 449